

Rumzbya Ndaw Rungh

崇里山风

□ Cib Nyied raiz Cwz Fanghdingz hoiz

十月 著 翟芳婷 译

Roek

Nungsanh bya deihsdswd, dinbya mbouj gvangq, hamj yamq ndeu couh dwg gaiqnamh ciengx mingh vunzmbanj、gaiqdieg haeuxdaeq, cawz neix byawz cungj mbouj gamj ciemq. Ndigah Ranzyauz ranzyouq deihsdswd, caengz daeb caengz, doiq-laeng coh gwnz bya. Ngongqbya hix nyienh hawj golwggingx、godoengz、goraeu、gogang. Hoeng, vunzmbanj couh dwg nyienh hawj diengzhag ciemq, nyienh hawj laeuznyenz ciemq, vanzlij cungj youq cingq baihnaj aenmbanj dem, bya、aenmbanj、ndoengfaex, seizseiz cungj yiengqcoh gyoengqde.

Youq Nungsanh cunhbu miz song gaiq dajhwnq geiqhauh dij ndaej baiqfug: Gaiq ndeu dwg laeuz-sonhag, neix dwg diuz rag diuzmingh cingsaenz; lingh gaiq dwg laeuznyenz, neix dwg diuz rag minzcuz vwnzva.

Laeuznyenz maeuq youq, giemhaw、mbouj oknaj、lauxsaed caemhcai caemrwd, mwh sing nyenz、fwengeq Mehroxдох、fwen riu laeuj hwnj-hwnj roengzroengz, gorungz geq caeuq ndoeng laeng mbanj couh swnh sing dox hab’ wngq, laeuznyenz sawqmwh hungsang hwnjdaeu.

Daj bakgemh Byaahyungz goemzyawj, laeuz-nyenz lumjbaenz aen saejndw Nungsanh, hix lumj bouxndoj miz dungxcaiz lai. Laeuznyenz lumjnaeuz gadog, hoeng miz ndit ciuq ronghsagsag, miz aennyenz genggyanggyang, miz fwengeq rwenzhap, miz haujlai bouxcienzswnj vwnzva Bunujyauz ciengq go diuq foux, couh ndaej hemqheuh hwnj rumzcin lai raeuh.

Daj Dangz Sung ci daeuj, daj laebcin hainduj, rumz ci gvaq ngeihcib seiq cietheiq. Youq Nung-sanh, gij geiq maenh rumzbya ci gvaq miz haeux-daeq、haeuxnaz、haeuxfiengj、duhmeuz、duhngaiz、lwgmaenz, lij miz gorungz、goraeu、gogang、gobaeuz daengj; gij geiq maenh rumzgeq Bunuj-yauz ci gvaq miz fwen aennda、fwen riu laeuj、fwen sajvang、foux aennyenz, lijimiz mbawman、aen-gyangq daengj, gyoengqde cungj dwg gij swz ndawbiengz daegbied dangqmaz、gij sei byadah ndojaem caem gvangq、gij gojgaeq geq hawj vunz gamjdoengh.

Rumz ci gvaq cauzlak, dieg lueglak bienqbaenz bohaeuxgok; rumz con gvaq aenmbanj, aenlueg bienqbaenz ranzhaz, ranzhaz bienqbaenz ranzvax, ranzvax bienqbaenz bingzfuengz, bingzfuengz bienqbaenz ranzlaeuz; rumz ci gvaq Byafanhlingj, faex nywj roxnaj ndawbiengz hoenghhwd, aennyenz lwnhnaeuz gij caen sienh gyaeu ndawbiengz, fwen ngauzdoengh le gingjaemh hab vunz; rumz ci gvaq ndawsim vunz ndaw rungh, ganq ciengx aen maqmuengh gyaeunde, maqmuengh menhmenh baenz caen, vunz ndaw rungh baenz bouxguhnaz yienghmoq、bouxhong canjnieb, baenz daihhag yozsw、sozsw、bozsw, baenz lauxsae、canghyw、gunghvuyenz, baenz lauxcangh、canghraiz、laux-hangz.

六

山峦拥挤的弄山,山脚撒不开,迈出的小步就是村民养命的小土、玉米的领地,除此之外谁都不敢占据。故而瑶家住房挤挤挨挨,退往山上,层层叠叠。村后的山梁也让给拐枣树、桐树、枫树、任豆树。然而,村民就是愿意让学校占据,愿意让铜鼓楼占据,而且都位于村子正前方,群山、村子、山林,时时刻刻都朝向它们。

在弄山村部有两个标志性建筑值得敬仰:一是教学楼,这是精神生命之根;另一个是铜鼓楼,这是民族文化之根。

铜鼓楼蹲着,谦逊、低调、古朴而静谧,当铜鼓声、密洛陀古歌、笑酒歌此起彼伏时,古榕和村后的山林便会应声律动,铜鼓楼瞬间高大起来。

从阿榕山坳口俯视,铜鼓楼仿佛弄山的肚脐眼,亦如满腹经纶的隐者。铜鼓楼看似孤独,但有阳光普照,有铜鼓铿锵,有古歌唱响,有众多布努瑶文化传承人欢歌起舞,便足以唤起无限春风。

从唐宋吹来,从立春开始,风吹过二十四节气。在弄山,记住山风吹过的有玉米、稻谷、小米、猫豆、饭豆、红薯,有古榕、枫树、任豆树、苦竹等;记住布努瑶古风吹过的有背带歌、笑酒歌、撒旺歌、铜鼓舞,还有哈西、陀螺等,它们都是别出心裁的人间词、隐逸闲旷的山水诗、凄美动人的老故事。

风吹过山谷,石缝地变成了谷堆;风穿过村子,野谷变成草屋,草屋变成瓦房,瓦房变成平房,平房变成楼房;风吹过番岭山,草木认识了人间繁华,铜鼓诉说了人间真善美,山歌摇曳了风清月白;风吹过山民的心地,孕育美好的愿望,愿望渐渐成真,山民成为新型农民、产业工人,成为大学学士、硕士、博士,成为教师、医生、公务员,成为专家、作家、学者。

风吹来铜鼓声声,赶跑了走兽飞禽,换来种子落地,迎来了甘霖。佩索阿诗言:“拥有花朵的人,不需要神祇。”

阳光朗照,有雨露滋润,内心一定有美丽的花朵。有了美好的愿望,终将遇上春风,同春天一起成长。

几年来,弄山变化很大,2020年实现全面脱贫摘帽奔小康,每家每户都通了硬化路,建了家庭水柜,供水工程覆盖到所有农户,引水上山解了“千年之渴”。整个弄山村不但没有辍学的学生,而且有一批在校的大学生,甚至还有在攻读硕士、博士的。他们完全能够掌握自己的命运,那种对始祖的敬仰已化为内心精神生命的花朵,以更加虔诚的行动去建设民族精神家园,意气风发地推动乡村振兴。

2021年我又申报主持河池市政府乡村文化助推乡村振兴的课题,弄山的铜鼓舞、笑酒歌等系列画面再次浮现眼前。

这一年,瑶族同胞的民族歌舞里感恩党、讴歌党的主题特别鲜明。7月3日晚,“党旗领航乡村振兴——听党话 感党恩 跟党走 唱支山歌给党听”瑶族祝著节文艺演出在巴马县城举行,我在家门前聆听着《唱支山歌给党听》《笑酒歌》,欣赏着《瑶山妹》和瑶族同胞的《美丽的愿望》,民族振奋的声音令人浮想联翩。7月8日,也就是农历五月廿九瑶族祝著节这天,弄山村的庆祝活动更是热烈爆棚,瑶族同胞酿制娘酒,杀鸡宰羊,身着节日盛装,载歌载舞,庆祝瑶家大年。

当寨主请出铜鼓,当铜鼓舞跳起来,村民的血液立即沸腾。此时,弯曲的山路就像哈西刺绣飘起来,带着诸多信息涌向弄山,幸福像撒旺歌里唱的天际游来的金星子、高坡飞来的采花蜜、江河游来的金鱼、清潭飞来的彩蝶,络绎不绝。

(完 原载《心中那抹红》)

Rumz ci daeuj aennyenz sing goksadsad, ganj deuz le doenghduz yakrwix, ndaej hawj cehfaen doek dieg, coux daeuj fwnraq vandiempz. Beisozahsih naeuz: “Boux miz dujva, mbouj aeuyungh duzbaed.”

Ndit ciuq ronghsag, miz fwn nyinh, ndawsim itdingh miz dujva gyaunde. Miz aen maqmuengh gyaunde, itdingh bungz deng rumzcin, caeuq seizcin doxcaez majhung.

Geij bi neix daeuj, Nungsanh bienqvaq hung dangqmaz, 2020 nienz saedyienh duetgungz duet mauh buet siujgangh liuxliux, ranzranz doeng roensuijniz, hwnq aen’ gvih gyaeng raemx ndaw ranz, aen gunghcwngz gungraemx cwgoemq daengx mbanj liux, yinx raemx hwnj bya geij “cien bi hozhawq”. Daengx aen Nungsanh Cunh mboujdan mbouj miz boux hagseng daengx hag, caemhcai miz buek daihhagseng ndeu cingq youq diengzhag doegsaw, mbanj boux lij doeg sozsw、bozsw dem. Gyoengqde ndaej gaemdawz diuzmingh bonjfaenh liuxliux, cungj baiqfug cojcoeng haenx gaenq bienqbaenz dujva diuzmingh cingsaenz ndawsim, lai doenghfwngz caenguh bae hwnqguh aen ranz cingsaenz minzcuz, hoenghhwdhwd doinyoengx guhhoengh lajmbanj.

2021 nienz gou youh bauq daiqdaeuz guh aen goqdaeuz vwnzva bangdoi guhhoengh lajmbanj Hozciz Si Cwngfuj, Nungsanh foux aennyenz、fwen riu laeuj daengj baenzroix vehmienh okyienh dangqnaj baez moq.

Bi neix, ndaw go foux minzcuz beixnuengx Yauzcuz miz cawjdaeuz gyo’mbaiq aen dangj、danqhaenh dangj daegbied sienmingz. 7 nyied 3 hauh banhaemh, “Geizdangj Lingxdaeuz Guh-hoengh Lajmbanj——Dingq Dangj Gangj Gyo-mbaiq Aen Dangj Riengz Dangj Byaij Eu Hot Fwen Ndeu Hawj Dangj Dingq” Cietcuzcu Yauzcuz vwnzyi yienjok youq Bahmaj yienhsingz banh, gou youq bakdou ranz dingq 《Eu Hot Fwen Ndeu Hawj Dangj Dingq》《Fwen Riu Raeuj》, ngonzyawj 《Dahnuengx Byayauz》 caeuq 《Aen Maqmuengh Gyaunde》 beixnuengx Yauzcuz, gij singyaem saenqhwnj minzcuz hawj vunz ngeixnaemj lailai. 7 nyied 8 hauh, hix couh dwg liggaeuq ndwenngux ngeihgouj Cietcuzcu Yauzcuz ngoenzhaenx, gij yienghsaeh angqhoh Nungsanh Cunh engq hoenghhwdhwd, beixnuengx Yauzcuz siu laeujhaeuxcid, gaj gaeq gaj yiengz, ndang daenj buhvaq moqsag, ciengq go diuq foux, angqhoh cietcieng Ranzyauz.

Mwh bouxdaeuzmbanj cingj aennyenz okdaeuj, mwh diuq foux aennyenz hwnjdaeuj, simcingz vunzmbanj doq goenjhuu. Seizneix, roenbya ngutngut ngeujngeuj couh lumj mbawman mbin-ngegngeg nei, dawz haujlai saenqsik bongh coh Nungsanh, vuenyungz couh lumj ndaw fwen sajvang eu nei ndaundeiq ronghsag daj mbwn youz daeuj、duzrwi daj ndoisang mbin daeuj、byagim daj dah youz daeuj、duzmbaj daj raengzseuq mbin daeuj, mbouj dingz mbouj duenh. (5 sat)